

Förbered dig inför röjningen

En skogsskola om röjning borde naturligtvis publiceras betydligt tidigare än så här. Men bättre sent än aldrig – och det är ju alltid aktuellt att se över hur ungskogarna kan ge bästa möjliga avkastning.

Foto: Mats Lundberg och Calle Bredberg

En färsk skogsbruksplan är alltid ett bra instrument som ger en övergripande bild över röjningsbehovet de närmaste åren. Med hjälp av angelägenhetskoden i planen har du möjlighet att bestämma en turordning av bestånden. Vissa bestånd kan även må

Att röja är som ett träningspass. Därför är det bra att tänka på och förbereda sig inför röjningssäsongen så att man kan ta den med ett leende.

bättre av att röjas en viss tid på året, mest för att få bättre effekt men även för att undvika insektsskador. Prioritera så här:

- 1. Bestånd med mycket lövsly.** Det ger barret en extra skjuts och lövet tar inte överhand.
- 2. Täta sädder och föryngringar.** Det ger även här extra fart och kraftigare stammar.
- 3. Bestånd med två-tre meters höjd.** Här kan du göra kvalitetsval, något som minskar ju högre beståndet blir.
- 4. Goda marker röjs före sämre svaga marker.** Det ger en produktivare effekt.
- 5. Bestånd med kraftigt löv röjs bäst innan eller i samband med att löven slår ut.** Då ser man bäst vad som ska lämnas och kraften i lövstubbarna för nya stubbskott minskar.
- 6. Undvik att röja kraftiga tallungskogar med skorp bark på våren och hösten.** Det kan ge yngelplats för mörghor och angrepp på intilliggande träd och bestånd. Skogsstyrelsens rekommendation är att röja bestånd med skorp bark mellan den 1/6 och 15/7.

Vem ska röja?

När du sitter och planerar för din skog lägg då en extra tanke på hur stort röjningsbeho-

vet är idag och de närmaste åren. Hinner du med att utföra jobbet själv? Är det värt att offra semesterdagar?

Ofta har vi en övertro på vår egen förmåga och mycket blir skjutet på framtiden. Tänk på att en van röjningsentreprenör röjer ungefär en hektar/dag i en normal röjningskog, medan en självverksam i bästa fall hinner hälften så mycket.

Prova med att ta aktuell röjningsareal och multiplicera med din kapacitet och se hur mycket tid som måste avsättas i år och de närmaste säsongerna. Redan i planeringskedet bör du alltså överväga ifall du ska leja bort en del, eller kanske all röjning så att den verkligen blir utförd i rätt tid och utvecklas på ett bra sätt. Ett exempel kan vara att i samband med ett avverkningsuppdrag även låta röjningar i aktuella bestånd ingå i kontraktet.

Förbered dig väl

Om nu beslutet blir att röja själv så bör du alltid förbereda dig väl. En förberedd röjare är en glad röjare.

Text: Mats Lundberg
skogsinspektör, region Skellefteå

Många av oss sitter på rätt stillasittande jobb, och då gäller det att bättra på flåset samt en och annan muskel som man normalt inte använder. Ut och gå, cykla eller något sådant. Huvudsaken är att du börjar röra på dig så att det första röjningspasset blir en njutning och inte det sista passet.

Säkerheten främst

Du kanske funderar på att utrusta ett barn med en röjsåg, som lämpligt sommararbete. Kom då ihåg att åldersgränsen för att köra röjsåg är 18 år. Den som har fyllt 16 år samt genomfört en godkänd röjsågs kurs får också hantera en röjsåg.

Gå igenom röjningsutrustningen dagarna innan du har tänkt ut och röja. Rengör luftfilter, slipa och skränk trissan om den inte är ny. Røj aldrig med en motorsåg – det innebär mycket stor olycksrisk på flera sätt! Tänk även på att alltid vara försiktig vid röjningsarbetet. Gå aldrig fram till en röjare som har sågen igång.

Fundera även över din personliga utrustning. Först och främst bör du ha ett fräscht första förband, lättåtkomligt i en ficka i röjblusen. Inte i rygsäcken, som kan vara alltför långt bort när det behövs. I övrigt bör du ha fräscha hörselskydd och ögonskydd på en hjälm. Om det enbart rör sig om kortvuxet sly kan hörselskydd och skyddsglasögon vara tillräckligt, naturligtvis tillsammans med bra skor och handskar.

Inte höga mål

Om du har ett mindre fysiskt krävande jobb, så tänk på att inte börja med att röja en hel dag. Det brukar aldrig vara lyckat och en-

dast resultera i snabbt vikande ambitioner. Starta istället med två- eller tretimmars pass, exempelvis under en vårkväll.

Börja alltid längst bort i beståndet, så att du sliper gå i röjningsrester. Samtidigt kan du planera lite för hur du ska röja i beståndet. Vid själva röjningen gynnas huvudträdslaget. På goda marker gynnas gran som ger den högsta produktionen. Tall lämpar sig bäst på svaga marker. Ibland kan det vara svårt att avgöra vilka träd som ska lämnas. Røj då de dåliga träden och de som är av fel sort, då går det bättre att ta ett slutgiltigt beslut för vilka du vill spara. Kom även ihåg att ett sämre träd är bättre än inget träd.

Två meters lucka

Vid varje tankning är det lämpligt att skärpa till røjklungan lite, en vass klinga gör sågningen mycket bättre och säkrare. Kontrollera även trädantalet så att inte alltför mycket stammar kvarlämnas. Nio av tio röjare lämnar för mycket stammar kvar i beståndet, vilket medför en klen dimensionutveckling och framtvingar en alltför tidig gallring med ett klen uttag och lägre netto som följd.

Hur mycket ska man då lämna? Ja, i grunden kan två meter mellan stammarna vara ett bra riktvärde att ha i minnet. Men röjer du i Örnsköldsviks frodiga granungskogar kan något fler stammar lämnas än om du befinner dig på tallhedmarker uppefter Kalixälven.

Använd mätkäpp

Tillred en 2,82 meter lång käpp till hjälp för att kolla upp stamantalet, det går lättare och snabbare än med ett röjsnöre. Gör tre–fyra ytor från början vid varje tankning.

Multiplitera antalet träd med 400 så får du antalet stammar. Ett exempel: Sex stammar i medeltal av tre ytor multiplicerat med 400 ger 2 400 stammar per hektar, samt ett trädavstånd på cirka två meter i genomsnitt (se tabellen).

Minska älgskadorna

Älgbetning är allt som ofta ett stort problem som inte bara förstör en massa ungtall och sänker tillväxten. Betningen ger även sen och svår, tidsödande röjning som följd. Som röjare har du möjlighet att begränsa skadornas omfattning något.

Att röja tidigt, främst lövsly och en lätt utglesning av övriga stammar, ger en snabbare höjdtillväxt och därigenom kortas tiden till plantorna når älgsäker höjd. Bästa sättet är dock att arbeta för att minska ner älgstammen ner till högst fyra älgar per 1000/hektar i vinterstam. Då kan förhoppningsvis du som har skogen som hobby se på ungskogen på ett mer tillfredställande sätt.

Aldrig sälj och rönn

Glöm aldrig naturvårdshänsyn i skogen. Spara kantzoner mot myr och vatten. Röjer du för nära mot exempelvis en bäck krävs en tätare kantzon i framtiden för att ge erforderlig beskuggning. Lämna alltid berg, myrar och holmar orörda samt røj aldrig bort sälj och rönn, älgen äter redan idag nästan allt som kommer upp. Tänk på att det alltid är vackert att lämna lövträd mot bebyggelse, vägar och diken. Och rensa alltid bort ris från stigar och rågångar så att folk fortsätter att vandra där naturligt.

Lycka till där ute!

Stamantal

av Norra Skogsägarna rekommenderat huvudstamantal efter röjning visas i tabellen nedan, Obervera att bistammar tillkommer till nedanstående stamantal. Minsta avstånd mellan huvudstammar är 0,6 m.

	Svaga marker	Medelgoda marker	Goda marker
Antal stammar tall	1 700–2 100	2 100–2 500	2 500–2 900
Antal stammar gran	1 600–2 000	1 900–2 300	2 300–2 700

Lämpligt antal huvudstammar per hektar efter röjning.

Vilket ungefärligt avstånd mellan träden detta motsvarar:

Antal stammar/hektar	1600	2000	2400	2700
Trädavstånd i meter	2,5	2,2	2,0	1,9

En enkel regel att komma ihåg:

Man ska kunna gå med armarna utsträckta mellan huvudstammarna utan att ta i dem. Då har man kvar cirka 2 400–2 900 stammar/hektar (givetvis beroende på hur lång man är).

